

LUKÁTS JÁNOS

Felico-tortuo-gazdiomachia

az az

Macskai-teknősbékai-gazdai párviadalmak

Öszvekereste a szókat s versbe faragta:

Lukáts úr

Pillanat! Óh, te aranyforgácsa a lomha időnek,
hopp, ide toppantasz közibénk, s már látjuk a hátad
elviharozni, te arcátlan, szép lepkemadárka!
Mondd, kibe' bízhatnék, ha te nem szállnál ide, hozzám.
Lepjél meg, te, a menny legléhább ihletadója!

x x x

„Óh, százszor boldogtalan, én, ki e nagyszerű testben
élem az állati lét nyűgét, s keseregni e sorson
nincsen mégsem erőm, mert – lám! – lebilincsel a jólét.
Bármily szemtelenül heverészek a bársonyos ágyon,
csak simogat, dögönyöz, korhol s nem dob ki a gazdám.
Óh, a világba kinyávognám a bajom keseregve,
s álnokul elfutnék rögvest eme börtöni lakból...
Mégse teszem, mert, haj, hova lenne a bársonyos ágyam,
függöny, párnahuzat meg az illatozó ruhafélék,
hát meg a tányérkám ki pupozná friss csibehússal?
Nem lehetek vén fejjel még sem vándori macska!” –
búban imígy sóhajtozik Alvin, az isteni kandúr.

Most a kakukkos, vén kronométert sanda szemekkel
vizslatná, de hírét sem hallja a deszkamadárnak,
hát inkább a lemezjátszóra kapálja a földet,
melyet előbb a cserép muskátlikról pofozott ki,
felfut a szőnyegen, elborogatja a szűk nyaku vázát...
Éli tenyészve a macskai létet, megközelítve
s mind feszegetve a gazda türelmét s harci kedélyét.
Könnyű mostan a bátorság, – nincs itthon a gazda!
Ő, csak is ő a lakásban az úr ma, az isteni kandúr!

Szertefeszíti a négy lábát, ásítva hatalmast,
szétnéz, hempergőzik a szőnyegen – unja magát már.
Most szeme csak megakad valamin! Lám! Nézi csodálva:
„Ejnye, mozog! No, ki látott még üveges falu ládát,
melybe’ le-föl futkos valamely lény, vagy bizony: úszik?
Vagy tükör az, nézd meg, mi saját képed veri vissza?”
És hogy az izgalom így négy lábra emelte a fekvőt,
bátorságra kapott, közelebb megy a furcsa dobozhoz.
„Akvarium, bizony az!” – s megütötte a homloka táját,
mindent tudni akart már Alvin, az isteni kandúr.
Két lábára emelte a testét, mint ama Csizmás,
meghegyesítve fülét szimatolt, és kandi szemekkel
leste a kis szekrény tetején ama furcsa dobozkát.
„Óh, Uram, el ne veszejts! – döbönt bele, – Ott, a tükörben,
az nem az én képem, de nem ám, valamely fura szerzet
rám vigyorog, s közben buborékot ereszt ki a száján.
Alvin, most ne rezelj be, a Lény figyel onnan, a vízből!” –
biztatgatja magát, szétnéz, s az üveghez nyomja az orrát.
S túl az üvegfalon, ott meglát egy másmilyen orrot,
csíkok tarkítják, mosolyog s négy lábbal evezve
hol le a vízbe merül, hol a légből emelgeti főjét.

„Hát te ki vagy? – harsog reszketve az isteni kandúr.
Én Alvin vagyok, úr és gazda e nagyszerű lakban.
Felis Catus az ősi nevem, vagyis házbeli macska,
és Felidae a családnevem, ők unokái a perzsa
császárnak, de minek szaporítsam a szót, nem is érted...!” –
szólt, s sandán lesütötte szemét, lekonyítva fülét is
s elfordult Alvin sóhajtva, az isteni kandúr.
„Bugybori! – szólt ama másik, a víz tetejére evezve. –
Hogy te megértsd: teknőc a nevem, de a francia nyelven,
melyet örökségként viselek, mind „tortue” neven hív.
Hogyha te szólsz hozzám, mond: Tekla, te nagyszerű teknőc!” –
s elmosolyodva lesüllyedt vízbe s a gondolatokba,
pár buborékja mutatta, hogy ím befejezte a szólást.
„Teknőc? – kérdi csodálva, s megvizitálja a hátát, –
Ez bizony az, teknő, de hogyan van négyfele lábad?
Csak minekünk jár négy láb, szárazföldi vadaknak!” –
szólt s fölemelte fejét büszkén amaz isteni kandúr.
„Most kacagok! – szólt sok buborékot eresztve a teknőc, –
Nem hallottad a törzsfejlődés szép folyamatját?
Kétéltű vagyok én, négy lábon, bármely elemben
büszkén hordom e páncélt. Vízbe s a száraz földre,
nem habozok, bemegyek s kifutok, mint kedvem akarja!”
Meggocogatta a sík üveget most Alvin, az isteni kandúr,
rácokat illesztett föl homloka zord mezejére.

Mindezen ám ama teknős csak kacagott vigyorogva.
„Csak hogy a víz, az a rengeteg innivaló, mire jó mind?” –
rázta fejét, lesvén, hol kaphat a karma beléje,
hallva a vízlocsogást, látván a vigyort, haragos lett,
mégis: türtőztette magát amaz isteni kandúr.
„Innivaló? – nevetett. – Piha, inna-e bárki a kádból,
hogya fürödvén megszártja magát ama sziklán?
Néha nap ott heverek, míg futnak a gondolatok benn
fürge fejemben!” – szólt és nyelt zavarában a teknőc.
„Gondolatok! – nevetett Alvin. – Piha, abban a fejben?
Én gondolkodom, ott, párnázott kis kosaramban!” –
morgott s fintorgott egymásra a két fura állat,
s elfordult, egymást megvetve a két önelégült.
Óvatosan, szeme sarkából így pisszeg a macska:
„Szóltál, vagy csak a vízbuborék böffent ki belőled?”
Kisvártatva felelt csak a teknőc, szűrve a szókat: –
„S vajha kihez szólnék, aki érti e magvas igéket?”
Szellemi párbajukat most óvatosan befejezték,
látták mindketten, nem akármilyen állat a másik, –
„Jobb a barátság otthoni lakban, mint a harag!” – szólt
Alvin, az isteni kandúr s Tekla, a nagyszerű teknőc.

II.

„Hallga, mi zaj közeleg sandán békés szigetünkhöz?”
Megmerevednek a lábak, a farkak, az orrok, a páncél,
ámde helyettük vizslán körbekalandoz a négy szem.
Zördül az ajtó, csörren a kulcs már, lép be a gazda.
Óh, de milyen lépés volt ez! Hitvány, bizony, az volt!
Ajtot fogja a gazda, kezében a kulcs le-föl ugrál.
„Részeg a kulcslyuk!” – szól, pedig az csak nézi sötéten.
„Mint a hajóban az árbóc, imbolyog erre meg arra!” –
szörnyül a nagyszerű teknőc, összecsapódik a négy láb.
„Részeg, akár az agár!” – sziszeg Alvin, az isteni kandúr.
Áll csak a gazda az ajtónál, szeme szétgurulóban,
lába, a makranc két láb, csak nem akarja cipelni,
hogya az egyik elindul, akaszkodik össze a másik,
hogya a másik lép helyesen, bakafántos az egyik.
S biztos lépte hiján hogyan indult volna a gazda,
két szoba hosszán át, kígyózva, a vén kerevetnek?
„Mit néztek, macskák?” – s szeme fölnyársalta... a teknőst.
S tétova ujjával célozta az isteni kandúrt: –
„Hát te, te, Teknős, – így dadogott rá, – nem vagy-e részeg?
Ennyi vizet megiszol, s a hatása miként az aszúé!
Nékem a nyelvem alatt görcs munkál most, ne csodálkozz,
nem jön a szó, szintagma se perdül, hexameter sincs...

Szégyenem égre kiált, menekülök a vén kerevetre”.
És csak elindult, óvatosan kikerülve... a csillárt,
ittas a lámpa – lebillen, a korhely üvegtükör – omlik,
csizma alá taposott farkán ül s jajgat a kandúr.
Végül a gazda, miként zsák, hullik a vén kerevetre,
arccal előre esett, feje párnát ért, s ama nyomban
úgy elaludt, mint mormota, borz vagy medve se jobban.
Teknős nézi a kandúrt, kandúr nézi a teknőst,
hallgatagon, két ál leesett, s ők szólni se bírnak.
Mégsem hullik a csöndes rosszallás a szobára,
mert ama vén heverőre esett gazdájuk az álmát
szörnyű horkantásokkal próbálta elűzni.
Mint aki fuldoklik, s ki futásba’ keres menedéket,
olyként szólt az a hang, amit orrán át kibocsátott.
Rémületében a teknőc mind buborékok alá bújt,
s égre meredt bajszával reszket az isteni kandúr.

xxx

Pillanat! Óh, jaj, meddig időzöl a csúf veszedelmek
közt? Óráknak tűnnek a percek, s napnak az órák.
Hordd el a bajt és hozd le helyette közénk a nyugalmat!

III.

„Kérlek, macska barátom, szólj, mint látod a sorsunk,
ekkora szégyen után nem kell-é menni világgá,
vándorbotra kapunk, vajh, s ketten rójuk az utat?
Kérlek, majd ne siess, mert nékem kín a gyaloglás!” –
sóhajtott s lógatta fejét ama nagyszerű teknős.
Bánatosan gubbasztott Alvin, az isteni kandúr: –
„Tekla, te jótét lélek, egyetlen vízi barátom!
Hogyha a tengerpartra elérünk, végy be a teknőd
bárkájába, evezzünk úgy a reményteli partra,
hol nincs akvarium, nincs gazda, se másmilyen ember,
négy lábú szigetén, ott vár ránk állati jólét!”
És a szomorkás két négy lábú könnyei folytak,
s mindkettő az üveg hidegéhez nyomta az orrát...

Ámde a percekből lefutott sok száz az időtől,
hogy a gazda kinyúlva hevert ama vén kerevetre.
Már a nagy Este s az Éjszaka is belesett a szobába,
szürke szemét szigorún jártatván végig a gazdán.
Ébredezett a lakás sarkában a furcsa barát pár,
és aki ébresztőt muzsikált nagy harsonaszóval,
benn lakozott bendőjükben, rémes neve: Éhség.

Hívására a kandúr majd kigurult kosarából,
s két lábára emelte magát is a nagyszerű teknőc.
S így kordult meg a hangjuk: – „Fálnék, hallod-e, pajtás!
Azt a világra menést tegyük inkább holnapi napra,
(nem lehet alku, a szégyent nem moshatni le másként!),
ámde ma még vacsorát kell kapni a házi vadaknak,
elgyengül másképp, s nem tud menekülni a teste,
s ingerlékeny a lelke az ily finom alkatuaknak,
mint mi vagyunk” – szól egyik s bólogat erre a másik.

Alvin az aktívabb, már indul a vén kerevethöz,
két lábára emelte a testét, mint ama Csizmás
(ámul a teknős: lám, a cicus megtette az első
léptet előre a törzsfejlődés zezzugos útján!),
párnás praclija ott hever, íme, a gazdija vállán.
Semmi! A gazdija horkol, az álma sötét, zavaros még.
Akkor a körme felét kimereszti a vakmerő kandúr.
Megrázkódik a gazdai váll, de az álom erősebb,
ráhorkant a cicára, az arca s az oldala fordul,
álmában motyog is valamely részeg csacsiságot.
„Bánom is én!” – az egész köröm, íme, kiugrik a tokból,
melyben a macska viselte e nagyszerű fegyvert,
s párhuzamos csíksor mutogatta a vérvörös utat,
merre a macskakarom haladott le a gazdai testen.
Bömböl a gazda, szitok szól, pattan a vén kerevetről,
botladozik, négy lábra esik, s be, az asztal alá les,
merre a bátorsága elől menekült el a macska.
Látja a teknőc hátsó lábain állni a kandúrt,
s négyen a gazdát, bújni az asztal lábai közzé: –
„Felfordult a világ!” – neveti, s belepottyán a vízbe.
Tápázkodva a gazda kijön, feje még csupa mákony,
értelmét szedi össze, kezére tekint riadozva,
véres a két kéz: „Csak nem a macska nyakát tekerém ki?
Rászolgált a büdös!” – tapogatja sziszegve a vállát,
ámde a lelki sebek fájdalma ma mégis erősebb.
„Mért nem szóltatok, ostoba lények, az esti evésről!
Azt se tudom, mi esett ma a nap folyamán, zavaromban
elvesztettem agyam fonalát, ugye, senki se tud majd
erről a szégyenről? Ha fecsegték – halál fia vagytok!”
Azzal a gazda kinézte magának a kamra irányát,
ingadozott, de azért egyenest oda vitte a lába...

Gazda az asztalnál kenyeret s kolbászt vacsorázott,
asztal alatt a cicus tejet és pár csirkemaradványt,
s akvariumjában halakat rágott el a teknős.
Majd, hogy az éhséget kihajították a szobából,

ágynak esett a viharvert gazda a gondteli naptól,
s horkolatát is csöndesedetten fújta ki orrán.
Sziklájára huzódott Tekla, a nagyszerű teknőc,
szardiniáról álmodozott s finom halfalatokról,
míg kosarába gubódzott Alvin, az isteni kandúr.
Környékezte az álom a két négylábu teremtest,
s esti fohásza után mindkettő lopva lesett szét.
Kérdi a teknőc: „Holnap reggel útra kelünk-e?”
Bólog a kandúr: „Útra bizony, de a gazdi velünk jön!”

xxx

Gazdiból egy, két állat s tíz láb. Ott, ahol élnek,
gyakran esik meg némi viszontagság velük. Íme!
Mégis: hogyha az ész győz emberi s állati testben,
kedvvel időz és könnyen elillan a Pillanat onnan!

Ifj. Szabó István: *Csohány Kálmán (Pásztó)*